

Asia: VN/11210/2020

HE laiksi rikoslain 25 luvun 9 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Työ- ja elinkeinoministeriö esittää lausuntonaan seuraavaa:

Muutoksen tarpeellisuutta on perusteltu hallitusohjelman mukaisella kirjauksella puuttua nykyistä vahvemmin järjestelmälliseen häirintään, uhkailuun ja maalittamiseen, joka uhkaa sananvapautta, viranomaistoimintaa, tutkimusta ja tiedonvälitystä. Lakimuutos olisi osaratkaisu maalittamisen kriminalisoinnissa.

Ehdotettu muutos rikoslain 25 luvun 9 §:ään sisältäisi työ- tai palvelussuhteeseen viittaavia ilmaisuja kuten ”työtehtävä” ja ”työpaikan henkilöstö”. Käsitteiden sisältö olisi tavanomaista laajempi ja kattaisi säännöksen perustelujen mukaan myös yrittäjät, freelance-toimittajat, taiteilijat ja apurahatutkijat. Työoikeudessa tällaiset henkilöt eivät yleensä ole työ- tai palvelussuhteessa. Tämä selvitetään työsuhteen tunnusmerkistöllä. Rajanveto työsuhteen ja yritystoiminnan välillä on tärkeä, sillä työsuhteen olemassaolo on perusedellytys työntekijän suojaksi säädetyn työlainsäädännön soveltamiselle. Jos oikeussuhteessa on kyse jostain muusta kuin työsuhteesta, ei työlainsäädäntöä sovelleta.

Työsopimuslain (55/2001) 1 luvun 1 § sisältää määritelmän työsopimuksesta. Työsopimuslakia sovelletaan sopimukseen (työsopimus), jolla työntekijä tai työntekijät yhdessä työkontana sitoutuvat henkilökohtaisesti tekemään työtä työnantajan lukuun tämän johdon ja valvonnan alaisena palkkaa tai muuta vastiketta vastaan.

Toimeksiantosuhteessa työn suorittaja tekee työn omaan lukuunsa joko itsensä tai yrityksensä hyväksi.

Hallituksen esityksessä käytetään yleiskielisesti työn käsitettä. Työ olisi yleiskielinen kaikkea työtä juridisesta laadusta riippumatta koskeva ilmaisu. Yleiskielinen työ on hyvin laaja käsite.

Myös rikoslaissa työnantaja ja työntekijä on määritelty työririkoksia koskevassa 47 luvussa. Työntekijällä tarkoitetaan rikoslain 47 luvun 8 §:n mukaan henkilöä, joka on työsuhteessa taikka virka- tai siihen rinnastettavassa julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa työnantajaan.

Voimassa olevassa lainsäädännössä työtehtävän käsitettä käytetään esimerkiksi työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) useissa eri pykälissä. Käsitteen sisältö on kuitenkin erilainen kuin ehdotetussa rikoslain 25 luvun 9 §:ssä.

Eri laeissa on säännöksiä työpaikasta mukaan lukien yhteisen työpaikan (työturvallisuuslaki 49 §, 738/2002) ja varsinaisen työpaikan (tuloverolaki 72 b §, 1535/1992) käsitteet. Työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain (44/2006) 25 §:ssä työpaikalla tarkoitetaan toiminnan luonne ja laajuus sekä toimipisteiden tai toimintayksiköiden työntekijöiden lukumäärä huomioon ottaen yhteistoiminnan kannalta alueellisesti ja toiminnallisesti tarkoituksenmukaista yhden tai useamman toimipisteen tai toimintayksikön muodostamaa kokonaisuutta.

Työ- ja elinkeinoministeriö tukee sitä, että laitton uhkaus säädettäisiin virallisen syytteen alaiseksi esityksellä ehdotetulla tavalla. Ehdotetulla muutoksella olisi positiivisia vaikutuksia työmarkkinoille ja työntekijän asemaan. Laitton uhkaus voisi kohdistua paitsi työ- tai virkasuhteessa olevaan henkilöön myös muussa sopimussuhteessa olevaan tai julkisen luottamustehtävän hoitajaan. Asian selkeyttämiseksi voisi harkita hallituksen esityksen perustelujen täsmentämistä.

Jalkanen Seija
Työ- ja elinkeinoministeriö